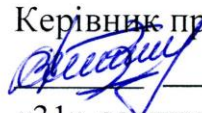

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра прикладної лінгвістики (№ 703)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Керівник проектної групи
 В.В. Рижкова
«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Порівняльна лексикологія»

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Освітня програма: Прикладна лінгвістика

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Рижкова В. В., канд. філол. наук, доц.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри прикладної лінгвістики (№ 703)

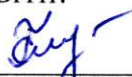
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри канд. філол. наук, доц.
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Рижкова В. В.
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

(підпис)

Гаджа С.С.
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Рижкова Вікторія Василівна, канд. філол. наук, доц. З 2008 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- англійська мова;
- авіаційна термінологія (Basics);
- вступ до перекладознавства (лекції, практичні заняття);
- лінгвістика тексту;
- редагування перекладів.

Напрями наукових досліджень: інтертекстуальність, методика викладання іноземної мови, лексикографія, термінотворення.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 1 семестр.

Обсяг дисципліни:

3 кредити ЄКТС (90 годин), у тому числі аудиторних – 48 годин, самостійної роботи здобувачів – 42 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекційні та практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та семестровий контроль (залік).

Мова викладання – українська, англійська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – базові знання з англійської мови, навички письмової та усної комунікації англійською мовою.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – англійська мова, теорія та практика перекладу, редагування перекладів.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Отримання знань про основні теоретичні поняття лексикології, принципи й методи лексикологічного аналізу, специфіку словникового складу сучасної англійської та української мов.

Завдання

На основі всебічного вивчення конкретних фактів лексики, ознайомити здобувачів із загальною характеристикою сучасного стану словникового складу англійської та української мов, особливостями і структурними моделями, продуктивними і непродуктивними засобами словотворення, системним характером англійської та української лексики.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів (залежно від обраної спеціалізації)
- здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово в межах лексичного складу дисципліни, що вивчається;
- здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних фактів (залежно від обраної спеціалізації);
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в межах дисципліни, що вивчається;
- здатність здійснювати спеціальний філологічний (залежно від обраної спеціалізації) аналіз мовного матеріалу, що вивчається.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання** і він буде:

- знати й розуміти лексичну систему мови, що вивчається;
- знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності;
- здійснювати спеціальний філологічний аналіз мовного матеріалу, що вивчається (засоби словотворення);
- збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Етимологія. Словотвір

Тема 1. Лексикологія як складова лінгвістичної науки

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Зв'язок лексикології з іншими лінгвістичними дисциплінами. Об'єкт, предмет, методи та основні поняття.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується історичних, культурних, соціальних чинників у формуванні лексичного складу мови; споконвічних слів англійської та української мов, включно з історичними передумовами формування споконвічного шару лексики, типологією споконвічних слів.

Тема 2. Етимологічний склад мови: споконвічні та запозичені слова. Основні риси споконвічних слів, порівняльна характеристика споконвічних слів в англійській та українській мовах

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Типи запозичених слів, критеріальні ознаки запозичених слів, асиміляція запозичених слів. Порівняльна характеристика джерел запозичень в англійську та українську мови. Класичні запозичення в англійській та українській мовах.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується скандинавських, французьких, німецьких, польських, слов'янських запозичень в англійській та українській мовах.

Тема 3. Типологія слів за структурною ознакою. Проблеми словотвору

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Структура слова. Поняття морфеми, типи морфем.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується морфемного складу слова, типології слів за морфемним складом.

Тема 4. Специфіка словотворчих процесів (афіксація, конверсії, словоскладання, скорочення, стяжіння тощо) в англійській та українській мовах

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Основні словотворчі процеси в англійській та українській мовах, їхні спільні та відмінні риси. Другорядні словотворчі процеси в англійській та українській мовах, їхні спільні та відмінні риси. Етимологічні характеристики префіксів та суфіксів в англійській та українській мовах.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується семантичних характеристик префіксів та суфіксів в англійській та українській мовах; конверсії як специфічного способу словотвору, типів конверсивів в англійській мові; спільних рис та відмінностей складних слів в англійській та українській мовах; спільних рис скорочення та стяжіння в англійській та українській мовах.

Модульний контроль 1

– *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням викладача допускається проведення МКР у дистанційній формі).*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 годин.*

Підготовка до модульного контролю.

Змістовий модуль 2. Семасіологія. Фразеологія

Тема 5. Проблема значення слова, типологія значень

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Семантична структура слова, розвиток значення, рухомість значення слова, зміна значення слова.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується типів значення слів та компонентів лексичного значення в англійській та українській мовах.

Тема 6. Семантичні процеси зміни значення слова

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 4 години.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Аналіз змін значення слова в англійській та українській. Аналіз англійських та українських полісемантичних слів.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується аналізу англійських та українських полісемантичних слів.

Тема 7. Багатозначність слова. Омонімія. Угрупування слів за семантичною ознакою: синоніми, антоніми, семантичні поля. Проблеми значення слова в англійській та українській мовах

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

– *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*

– *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Аналіз омонімів в англійській та українській. Основні типи синонімів, кордони синонімії в англійській та українській. Синонімія багатозначних слів; порівняльна характеристика в англійській та українській.

– *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується національно-культурного та інтернаціонального компонентів англійської та української мов.

Тема 8. Функціональні та функціонально-стилістичні аспекти словникового складу англійської та української мов. Проблеми зв'язності словосполучень, проблеми фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах, типи фразеологічних одиниць

– *Форма занять: лекційне заняття, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*

Термінологічний шар лексики англійської та української. Загальновживана лексика англійської та української. Аналіз вільних та зв'язаних словосполучень в англійській та українській.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 4 години.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача. Вивчення матеріалу, що стосується типів фразеологічних одиниць в англійській та українській мовах. Порівняльна характеристика груп фразеологічних одиниць в англійській та українській.

Модульний контроль 2

– *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням викладача допускається проведення МКР у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
 - *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): не потрібні.*
 - *Обсяг самостійної роботи здобувачів – 5 годин.*
- Підготовка до модульного контролю.

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні, пошукові.

7. Методи контролю

Поточний контроль (виконання практичних завдань), модульний контроль (виконання практичних завдань / тестування за темами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
<i>Змістовний модуль 1</i>			
Поточний контроль під час аудиторної роботи	0...10	2	0...20 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання самостійного завдання	0...5	1	0...5
Модульний контроль	0...20	1	0...20
<i>Змістовний модуль 2</i>			
Поточний контроль під час аудиторної роботи	0...10	2	0...20 (максимальна кількість балів за цим показником)
Виконання самостійного завдання	0...5	1	0...5
Модульний контроль	0...20	1	0...20
Загальна активність	0...10		0...10
<i>За семестр</i>			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для заліку, практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – здобувач отримує такі бали у разі виконання усіх практичних завдань та модульного контролю з оцінкою «задовільно». Має продемонструвати мінімум знань та умінь для забезпечення програмних результатів навчання.

Добре (75-89) – здобувач має виконати завдання поточного та модульного контролю, а також самостійне завдання, здебільшого на оцінку «добре». Повинен мати достатньо тверді знання стосовно основних теоретичних положень та понять лінгвістики, релевантних аналізу лексичного складу мови; основних проблем етимологічного аналізу словникового складу мови, спільних та відмінних рис споконвічних та запозичених слів в англійській та українській мовах; основних проблем структури слова та словотвору; основних проблем

семантики слова. Повинен уміти уживати спеціальну термінологію в межах дисципліни.

Відмінно (90-100) – здобувач має виконати завдання поточного та модульного контролю, а також самостійне завдання, здебільшого на оцінку «відмінно». Досконально знати основні теоретичні положення та поняття лінгвістики, релевантні аналізу лексичного складу мови; основні проблеми етимологічного аналізу словникового складу мови, спільні та відмінні риси споконвічних та запозичених слів в англійській та українській мовах; основні проблеми структури слова та словотвору; основні проблеми семантики слова. Повинен вміти застосовувати на практиці засвоєнні теоретичні положення, оперувати принципами та методами лексикологічного аналізу; використовувати у процесі аналізу лексики відповідні лексикографічні джерела; вільно спілкуватися з уживанням спеціальної термінології в межах дисципліни державною та іноземною мовами.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. МКР, пропущені з неповажної причини, не відпрацьовуються. Вимога дотримання положень академічної доброчесності.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

1. Силабус дисципліни, рекомендації для самостійної підготовки, питання до проведення контрольних заходів, каталоги інформаційних ресурсів знаходяться у вільному доступі в електронній базі навчальних та методичних матеріалів кафедри, що розміщена за адресою:

http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=BookList&lang=ukr&caller_mode=KNMZ&disciplinesearch=yes&combiningAND=1&theme_cond=all_theme&is_ttp=0&knmz_doctype_list=0&qualificationlevel_list=0&search_fld=&discipline_list=0&department_list=0&knowledgearea_list=0&speciality_knmz_list=27489&sillabus_list=0&responsibility_fld=&action=subscribe&list_id=1&email

11. Рекомендована література

Базова

1. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов (посібник для перекладацьких відділень вузів). – Вінниця: Нова книга, 2003. – 160 с.

4. Верба Л.Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов:

посіб. для переклад. відділень вузів. – Вінниця: Нова книга, 2008. – 160 с.

5. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов. Навчальний посібник. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 464 с.

6. Verba L. History of the english language: посібник для вузів: гриф МОН України. – Вінниця: NOVA KNYHA. – 2006.

7. Nikolenko A.G. English Lexicology: Theory and Practice: навч. посібник Vinnytsya: Nova Knyha. – 2007.

Допоміжна

1. Мостовий М.І. Лексикологія англійської мови: Підруч. Для ін-тів і фак. інозем. мов. – Х.: Основа, 1993. – 255 с.

2. Квеселевич Д.І. Практикум з лексикології сучасної англійської мови: Modern English Lexicology in Practice: Навч. пос. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 127 с.

3. Сучасна українська мова. Новий довідник / М. Радишевська. – К.: Рідна мова, 2020. – 448 с.

10. Шевченко Л.Ю., Різун В.В., Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова / за ред. О.Д. Пономаріва. – К.: Либідь, 2005. – 336 с.